คู่มือทักษะพัฒนาอาชีพ

การย้อมผ้าด้วยสีธรรมชาติ

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา

โครงการยกระดับเศรษฐกิจและสังคมรายตำบลแบบบูรณาการ
(1ตำบล 1มหาวิทยาลัย) มหาวิทยาลัยสู่ตำบล
สร้างรากแก้วให้ประเทศ

สารบัญ

หน้า

06 สีธรรมชาติ

09 วัตถุดิบและขั้นตอนการย้อมสี

12 สารช่วยติดสี

21 อุปกรณ์ในการย้อม

หน้า

24 การทำความสะอาดเส้นด้ายฝ้ายเพื่อกำจัดแว็กซ์ ไขมัน หรือสิ่งสกปรก

26 การเตรียมสารช่วยย้อมหรือสารช่วยติดสี

29 การเตรียมน้ำย้อม

31 การย้อมสี

วัตถุประสงค์

- เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้และพัฒนาทักษะการย้อมสีธรรมชาติ
- เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ที่สามารถพึ่งพาตนเองและสร้างรายได้จากการย้อมสีธรรมชาติ
- เพื่อสืบสานภูมิปัญญาท้องถิ่น วิถีชุมชน วิถีธรรมชาติ

ระยะเวลาฝึกอบรม

ผู้รับการฝึกอบรมจะต้องเข้าฝึกอบรมภาคทฤษฎี จำนวน 4 ชั่วโมง และฝึกภาคปฏิบัติ จำนวน 8 ชั่วโมง รวมเป็น 12 ชั่วโมง โดยจะต้องเข้ารับการฝึกอบรม อย่างน้อยร้อยละ 80 ของระยะเวลาการฝึกอบรมทั้งหมด

คุณสมบัติผู้เข้าฝึกอบรม

- กลุ่มประชาชนทั่วไปที่ประกอบอาชีพเกี่ยวกับการปัก การทอ และผู้ที่สนใจ
- มีความพร้อมและสามารถเข้ารับการฝึกอบรมได้ตลอดหลักสูตร

ใบประกาศนียบัตร

ชื่อเต็ม : ใบประกาศนียบัตรฝึกอบรมระยะสั้น
“การย้อมสีจากธรรมชาติ ตามภูมิปัญญาท้องถิ่น”
ผู้รับการฝึกอบรมที่ผ่านการประเมินผล
และมีระยะเวลาการฝึกอบรมไม่น้อยกว่าร้อยละ 80
ของระยะเวลาการฝึกทั้งหมดจะได้รับ
ใบประกาศนียบัตร “การย้อมสีจากธรรมชาติ
ตามภูมิปัญญาท้องถิ่น”

หัวข้อการอบรม

หัวข้อการอบรม	เวลา (ชั่วโมง)	
	ทฤษฎี	ปฏิบัติ
1. สีย้อมจากธรรมชาติ	1	-
2. กระบวนการเตรียมวัสดุและวัตถุดิบก่อนการย้อมเส้นฝ้ายด้วยสีจากธรรมชาติ	1	4
3. กระบวนการย้อมสีเส้นฝ้ายจากวัสดุธรรมชาติ	2	4
การวัดและประเมินผล		
รวม	4	8
	12	

เนื้อหาวิชา

- **สีย้อมจากธรรมชาติ (1:0)**

วัตถุประสงค์

– เพื่อให้ผู้รับการฝึกมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับความหมาย และประโยชน์ของการย้อมสีจากธรรมชาติ
– เพื่อให้ผู้รับการฝึกสามารถบอกชนิดของพืช สัตว์ และวัสดุธรรมชาติที่นำมาย้อมสีได้
– เพื่อให้ผู้รับการฝึกสามารถบอกข้อดีและข้อจำกัดของการย้อมผ้าด้วยสีจากธรรมชาติ

คำอธิบายรายวิชา

ศึกษาความหมายประโยชน์ของการย้อมผ้าด้วยสีธรรมชาติ และชนิดของพืช สัตว์ และวัสดุธรรมชาตินำมาใช้ในการสกัดสีย้อมจากธรรมชาติ ศึกษาคุณสมบัติของสารยึดติดต่างๆ ที่ใช้ในการย้อมสีจากธรรมชาติ ข้อดีและข้อเสียของการย้อมสีด้วยธรรมชาติที่มีในท้องถิ่น

- **กระบวนการเตรียมวัสดุและวัตถุดิบก่อนการย้อมเส้นฝ้ายด้วยสีจากธรรมชาติ (1:4)**

วัตถุประสงค์

–เพื่อให้ผู้รับการฝึกมีความรู้ความเข้าใจ และสามารถเตรียมวัสดุ/วัตถุดิบ ที่ใช้ในกระบวนการย้อมได้อย่างถูกต้องครบถ้วน
–เพื่อให้ผู้รับการฝึกสามารถปฏิบัติการสกัดสีจากส่วนต่างๆ ของ พืช สัตว์ และวัสดุธรรมชาติที่นำมาย้อมสี และทำความสะอาดเส้นฝ้ายก่อนย้อมได้อย่างถูกวิธี

คำอธิบายรายวิชา

ศึกษาเครื่องมือและอุปกรณ์ในการย้อมสีธรรมชาติ การเตรียมเส้นด้ายหรือผ้าก่อนการย้อม เช่น การลอกแป้ง การลอกกาว การฟอกขาวชนิดและคุณสมบัติของสีธรรมชาติที่ใช้ย้อมเช่น มะเกลือ คราม ครั่ง แก่นไม้ เปลือกไม้ฯลฯ ชนิดและคุณสมบัติของสารช่วยย้อมฝึกปฏิบัติการเตรียมเส้นด้ายก่อนย้อมด้วยสีธรรมชาติชนิดต่าง ๆ

- **กระบวนการย้อมสีเส้นฝ้ายจากวัสดุธรรมชาติ (1:5)**

วัตถุประสงค์

-เพื่อให้ผู้รับการฝึกมีความรู้ความเข้าใจ กระบวนการย้อมสีเส้นฝ้ายจากสีธรรมชาติ

-เพื่อให้ผู้รับการฝึกสามารถปฏิบัติการย้อมสีเส้นฝ้ายด้วยสีธรรมชาติ และการใช้สารช่วยย้อมหลังการย้อมสี

คำอธิบายรายวิชา

ศึกษากระบวนการย้อมสีเส้นฝ้ายจากธรรมชาติ การนำนำย้อมสีที่เตรียมไว้ มาใช้ในกระบวนการย้อม วิธีการ ระยะเวลา ในการลงย้อม การกระตุกเส้นฝ้ายก่อนทำไปผึ่งแดด รวมถึงสารช่วยย้อมหลังการย้อมสี ฝึกปฏิบัติกระบวนการย้อมเส้นฝ้ายจากสีธรรมชาติ

วัดและประเมินผล

- แบบทดสอบก่อนและหลังฝึกอบรม
- ประเมินความรู้ ความสามารถและศักยภาพในการปฏิบัติงานของผู้รับการฝึกอบรม

ผู้จัดทำหลักสูตร

- ชื่อ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ไพโรจน์ วรพจน์พรชัย
หน่วยงาน คณะศิลปกรรมและสถาปัตยกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา
- ชื่อ นางสาวนันท์นภัส ไชยสวัสดิ์
หน่วยงาน ศูนย์ส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอพร้าว

ลงชื่อ.....ผู้ขออนุมัติหลักสูตร
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ไพโรจน์ วรพจน์พรชัย)
อาจารย์ประจำหลักสูตรสิ่งทอและเครื่องประดับ

ลงชื่อ.....ผู้อนุมัติหลักสูตร
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์เกรียงไกร ธารพรศรี)
ผู้อำนวยการสถาบันถ่ายทอดเทคโนโลยีสู่ชุมชน

สีธรรมชาติ

สีธรรมชาติมีบทบาทเกี่ยวข้องกับวิถีการดำรงชีวิตของมนุษย์มายาวนานนับตั้งแต่สมัยโบราณ มนุษย์ได้เรียนรู้ที่จะนำสีจากวัสดุธรรมชาติมาใช้ในกิจกรรมต่างๆ เช่น ทาสีตามร่างกาย ทาสีบนภาชนะเครื่องปั้นดินเผา ย้อมสิ่งทอ เครื่องใช้ เครื่องนุ่งห่ม ภาพวาดฝาผนัง และเป็นส่วนประกอบในพิธีกรรมต่างๆ ตามความเชื่อของแต่ละท้องถิ่น

สีธรรมชาติคือสีที่สกัดได้จากวัตถุดิบที่มาจาก พืช สัตว์ และแร่ธาตุต่างๆ ซึ่งเกิดขึ้นจากกระบวนการตามธรรมชาติ แหล่งวัตถุดิบของสีธรรมชาติสามารถหาได้จากต้นไม้ ใบไม้ และจากบางส่วนของสัตว์หลายชนิด สามารถให้สีสันตามที่เราต้องการ และด้วยกรรมวิธีการผลิตที่แตกต่างกันทำให้ผลิตภัณฑ์ที่ได้มีความสวยงามและสีสันที่หลากหลาย หนึ่งในผลิตภัณฑ์ที่นิยมมากคือ สีย้อมผ้า แหล่งวัตถุดิบสำหรับสีย้อมผ้าธรรมชาติที่มักนำมาใช้กันมักเป็น พืช สัตว์และแร่ธาตุที่มีอยู่ในแต่ละท้องถิ่น เพื่อการนำทรัพยากรท้องถิ่นมาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด และเป็นการถ่ายทอดภูมิปัญญาในท้องถิ่น

ปัจจุบันมีการส่งเสริมให้ใช้วัสดุจากธรรมชาติกันมากขึ้น เพราะผลิตภัณฑ์ที่ได้จากธรรมชาติรวมทั้งกระบวนการที่ให้ได้มานั้นส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมน้อยมาก ความสนใจในการใช้สีจากวัสดุธรรมชาติในการย้อมผ้าเพิ่มมากขึ้นตลอดเวลา
ซึ่งเป็นผลมาจากปัจจัยต่างๆ คือ

1. กระแสการอนุรักษ์และสืบทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น ที่สืบทอดกันมาจากอดีตให้คงอยู่ในสังคมสืบต่อไป การย้อมสีธรรมชาติซึ่งเป็นหนึ่งในภูมิปัญญาท้องถิ่นจึงได้รับการสนับสนุนมากขึ้นจากทั้งภาครัฐ ภาคเอกชนและประชาชนทั่วไป

2. ปัญหาผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมที่เกิดจากการใช้สังเคราะห์และสารเคมีอันตรายในอุตสาหกรรมการผลิตสิ่งทอ สารเคมีที่ตกค้างและปนเปื้อนในน้ำทิ้งที่เกิดจากกระบวนการฟอกย้อม ทำให้เกิดการปนเปื้อนของสารเคมีในแหล่งน้ำธรรมชาติต่างๆ

3. ปัญหาความไม่ปลอดภัยและผลกระทบต่อสุขภาพของผู้ปฏิบัติงานฟอกย้อม ซึ่งเกิดจากการสัมผัสกับสารเคมีที่ผสมอยู่ในสีสังเคราะห์ โดยเฉพาะสารก่อมะเร็ง

4

การให้ความสนใจต่อความปลอดภัยและอันตราย
ของสารเคมีตกค้างบนผลิตภัณฑ์สิ่งทอของ
ประชาชน มีการกำหนดชนิดสีสังเคราะห์ที่จะใช้กับ
สิ่งทอแต่ละประเภท ทำให้เกิดความระมัดระวัง
ในการใช้สิ่งทอย้อมสีสังเคราะห์และหันมาใช้สิ่งทอ
ที่ได้มาจากการย้อมสีธรรมชาติเพิ่มมากขึ้น

5

การตื่นตัวด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและระบบนิเวศ
ทำให้เกิดค่านิยมต่อต้านสินค้าที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม
มีการใช้สินค้าที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมเพิ่มมากขึ้น
โดยสินค้าที่ดีจะต้องเกิดจากกระบวนการผลิตที่ไม่ทำลาย
สิ่งแวดล้อม ไม่มีผลกระทบต่อผู้บริโภค และไม่ก่อมลพิษ
ค่านิยมดังกล่าวมีส่วนสำคัญในการผลักดันให้มีการหันกลับ
มาใช้สิ่งทอย้อมสีธรรมชาติเพิ่มมากขึ้น

วัตถุดิบ&ขั้นตอนการย้อมสี

เส้นใย

ชุมชนร้องวัวแดงมีเส้นใยที่จะสามารถนำมาย้อมผ้า ได้บางเส้นใยเท่านั้น เนื่องจากขาดการสืบทอดของบรรพบุรุษ ในอดีตมีผู้เฒ่าผู้แก่ที่มีความรู้ยังสามารถทอและย้อมผ้าได้ แต่ด้วยยุคสมัยผ่านไป ความรู้และภูมิปัญญาในเรื่องของการทอและการย้อมผ้า ก็สูญหายไปกับผู้สูงอายุที่ขาดคนรุ่นหลังสืบทอด

เส้นใยที่ใช้ได้แก่ เส้นใยฝ้าย
เนื่องจากหาได้ง่ายเพาะปลูกได้ดีในสภาพอากาศของชุมชน

วัสดุในการย้อม

วัสดุในการย้อม หรือ วัสดุให้สี
ของชุมชนร้องวัวแดงนั้นมีหลากหลาย
แต่ผู้คนในชุมชนยังขาดความรู้
ในเรื่องของวัสดุที่จะนำมาให้สี
ในการย้อมผ้าได้

วัสดุให้สีของชุมชนร้องวัวแดงนั้น
มีอยู่รอบชุมชน เช่น ใบสัก ขมิ้น
ดอกอัญชัน คลั่ง ใบหูกวาง
เปลือกเพกา(ลิ้นฟ้า) กระเจี๊ยบ
เปลือกและใบต้นมะม่วง เป็นต้น
ซึ่งแต่ละชนิดก็จะให้สีที่ต่างกัน

ตัวอย่างสีที่ได้จากวัสดุธรรมชาติ

ใบสัก

ให้สี

ม่วง-ชมพู

ขมิ้น

ให้สี

เหลือง

ตัวอย่างสีที่ได้จากวัสดุธรรมชาติ

อัญชัน

ให้สี

ม่วง–น้ำเงินอ่อน

ครั่ง

ให้สี

แดง–ชมพู

ใบหูกวาง

ให้สี

เหลืองอมเขียว

เปลือกเพกา(ลิ้นฟ้า)

ให้สี

เหลืองอ่อน

ตัวอย่างสีที่ได้จากวัสดุธรรมชาติ

กระเจี๊ยบ

ให้สี

แดง–ชมพู

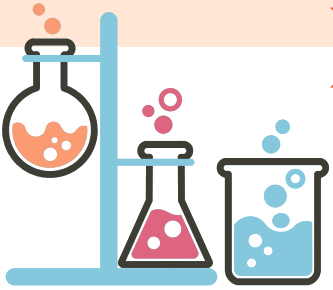

ใบมะม่วง

ให้สี

เหลืองอมเขียว

สารช่วยติดสี

พืชแต่ละชนิดที่นำมาย้อมใช้เส้นใยธรรมชาติมีการติดสีและคงทนต่อการขัดถูหรือแสงไม่เท่ากัน ขึ้นอยู่กับองค์ประกอบภายในของพืชและเส้นใยที่นำมาใช้ย้อม จึงมีการใช้สารประกอบต่างๆ มาเป็นตัวช่วยในการทำให้เส้นใยดูดซับสีให้สีเกาะเส้นใยได้แน่นขึ้น มีความทนทานต่อแสง และการขัดถูเพิ่มขึ้น ซึ่งเรียกว่า สารช่วยย้อม และสารช่วยให้สีติด สารเหล่านี้นอกจากจะเป็นตัวจับยึดสี และเพิ่มการติดสีในเส้นใยแล้วยังช่วยเปลี่ยนเฉดสีให้เข้มจาง หรือสดใส สว่างขึ้น

ข้อดีของสีธรรมชาติ

1. ไม่เป็นอันตรายต่อสุขภาพของผู้ผลิตและผู้บริโภค
2. น้ำทิ้งจากกระบวนการผลิตไม่เป็นอันตรายต่อสิ่งแวดล้อม
3. วัตถุดิบหาได้ง่ายในชุมขนไม่ต้องใช้สีเคมีที่นำเข้าจากต่างประเทศ
4. การย้อมสีธรรมชาติสามารถรียนรู้ได้ด้วยตนเอง เป็นความรู้ที่เพิ่มพูนขึ้นตามประสบการ สามารถถ่ายทอดให้แก่คนรุ่นหลัง เป็นภูมิปัญญาของท้องถิ่น
5. สีธรรมชาติมีความหลากหลาย ตามชนิด อายุและส่วนของพืชที่ใช้ ตลอดจนชนิดของสารกระตุ้นหรือขั้นตอนการย้อม
6. การย้อมสีธรมชาติทำให้เห็นคุณคำและรู้จักใช้ประโยชน์ของทรัพยากรธรรมชาติ
7. ความสัมพันธ์ระหว่างคนย้อมสีกับต้นไม้ ย่อมก่อให้เกิดความรัก ความหวงแหน และเรียนรู้ที่จะอนุรักษ์ และปลูกทดแทนเพื่อการผลิตที่ยั่งยืน

ข้อเสียของสีธรรมชาติ

1. ปริมาณสารในวัตถุดิบย้อมสีมีน้อย ทำให้ย้อมได้สีไม่เข้ม หรือต้องใช้วัตถุดิบปริมาณมาก
2. ไม่สามารถผลิตได้ในประมาณมากและไม่สามารถผลิตสีตามที่ตลาดต้องการ
3. สีซีดจางและมีความคงทนต่อแสงต่ำ
4. คุณภาพการย้อมสีธรรมชาติขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายประการซึ่งควบคุมได้ยาก การย้อมสีให้เหมือนเดิมจึงทำได้ยาก
5. ในการย้อมสีธรรมชาติถ้าไม่มีวิธีการ และจิตสำนึกในการใช้ทรัพยากรอย่างยั่งยืนย่อมจะกลายเป็นการทำลายสิ่งแวดล้อมได้

แหล่งวัตถุดิบสำหรับสีย้อมผ้าธรรมชาติ

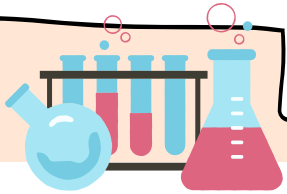
แหล่งวัตถุดิบสำหรับสีย้อมผ้าธรรมชาติที่มักนำมาใช้กันมักเป็น พืช สัตว์และแร่ธาตุที่มีอยู่ในแต่ละท้องถิ่น เพื่อการนำทรัพยากรท้องถิ่นมาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดและเป็นการถ่ายทอดภูมิปัญญาในท้องถิ่น สีธรรมชาติได้จากต้นไม้ในป่า โดยได้จากบางส่วนของต้นไม้ เช่น ราก แก่น เปลือก ต้น ผล ดอก เมล็ด ใบ เป็นต้น โดยมีที่มาของสีจากธรรมชาติ ดังนี้

- สีแดง ได้จาก รากยอ แก่นฝาง ลูกคำแสด เปลือกสมอครึ่ง
- สีคราม ได้จาก รากและใบของตันคราม หรือต้นห้อม
- สีเหลือง ได้จาก แก่นแขหรือแก่นแกแล แก่นขนุน ต้นหม่อน ขมิ้น เปลือกไม้นมแมว แก่นสุพรรณิการ์ ดอกดาวเรือง
- สีตองอ่อน ได้จาก เปลือกต้นมะพูด เปลือกผลทับมแก่นแกแลและต้นคราม ใบหูกวาง ใบแค เปลือกและผลสมอพิเภก ใบส้มป้อยและผงขมิ้น ใบสับปะรดอ่อน
- สีดำ ได้จาก ผลมะเกลือ ผลกระจาก ผลและเปลือกสมอ
- สีส้ม ได้จาก เปลือกและรากยอ ดอกกรรณิการ์ (ส่วนที่เป็นหลอดสีส้ม) เมล็ดคำแสด

- สีเหลืองอมส้ม ได้จาก ดอกคำฝอย
- สีม่วงอ่อน ได้จาก ลูกหว้า
- สีชมพู ได้จาก ต้นฝาง ต้นมหากาฬ
- สีน้ำตาล ได้จาก เปลือกไม้โกงกาง เปลือกผลมังคุด
- สีกากีแกมเหลือง ได้จาก หมากสง กับแก่นแกแล
- สีเขียว ได้จาก เปลือกตันมะริดไม้ ใบหูกวาง เปลือกสมอ ครามย้อมทับด้วยแถลง

สารช่วยย้อม หรือ สารกระตุ้นสี

เป็นสารที่ช่วยให้สีติดกับเส้นด้ายดีขึ้นและเปลี่ยนเฉดสีธรรมชาติให้เปลี่ยนแปลงไปจากสีเดิม ในสมัยโบราณจะใช้การเติมมูลหรือปัสสาวะสัตว์ลงไปในถังย้อม ปัจจุบันมีการใช้สารที่ได้จากทั้งสารเคมีและสารธรรมชาติ

วัสดุแต่ละชนิดที่สกัดทำสีย้อมผ้าจากธรรมชาติ มีการติดสีและความคงทนต่อการขัดถูหรือแสงไม่เท่ากัน ขึ้นอยู่กับองค์ประกอบภายในของพืชและเส้นใยของผ้าที่นำมาใช้ย้อม จึงมีการใช้สารประกอบต่างๆ มาเป็นตัวช่วยในการทำให้เส้นใยดูดซับสีให้สีเกาะเส้นใยได้แน่นขึ้น มีความทนทานต่อแสง และการขัดถูเพิ่มขึ้น ซึ่งเรียกว่า สารช่วยย้อมและสารช่วยให้สีติด สารเหล่านี้นอกจากจะเป็นตัวจับยึดสีและเพิ่มการติดสีในเส้นใยแล้วยังช่วยเปลี่ยนเฉดสีให้เข้มจางหรือสดใส สว่างขึ้นได้

สารช่วยย้อมหรือกระตุ้นสีธรรมชาติที่นิยมใช้กัน
ได้แก่ น้ำปูนใส น้ำด่าง(น้ำขี้เถ้า) กรด(น้ำมะนาว
น้ำมะขามเปียก น้ำใบ/ฝักส้อป่อย) น้ำบาดาล
น้ำโคลน(บ่อที่มีน้ำขังตลอดปี)
ส่วนสารช่วยให้สีติด ได้แก่ สารฝาด(พืชที่มีรสฝาดและขม)
โปรตีนจากน้ำถั่วเหลือง และเกลือแกง เป็นต้น

แบ่งออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่

1.สารช่วยย้อมเคมี

2.สารช่วยย้อมธรรมชาติ

1 สารช่วยย้อมเคมี (มอร์แดนท์)

วัตถุธาตุที่ใช้ผสมสีเพื่อให้สีติดแน่นกับผ้าที่ย้อม
ส่วนใหญ่เป็นเกลือของโลหะพวกอลูมิเนียม เหล็ก ทองแดง
ดีบุก โครเมียม

สารส้ม (มอร์แดนท์อลูมิเนียม)
ช่วยจับยึดสีกับเส้นด้าย
และช่วยให้สีสด สว่างขึ้น
มักใช้กับการย้อมสี น้ำตาล–เหลือง–เขียว

เฟอรัสซัลเฟต (สนิมเหล็ก)
ช่วยให้สีติดเส้นด้ายและช่วยเปลี่ยน
เฉดสีธรรมชาติเดิม
จากพืชเป็นสีโทน เทา–ดำ
ข้อดี คือ สามารถควบคุมปริมาณการใช้ได้
ข้อควรระวัง คือ ไม่ควรใช้ในปริมาณที่
มากเกินไปเพราะจะทำให้เส้นด้ายเปื่อย

จุนสี (มอร์แดนท์ทองแดง)
ช่วยให้สีติดและเข้มขึ้น
ใช้กับการย้อมสี เขียว–น้ำตาล
ข้อแนะนำ คือ ไม่ควรใช้ในปริมาณที่
มากเกินไปเพราะจะทำให้เกิดการตกค้าง
ของทองแดงในน้ำทิ้งหลังการย้อมได้

2 สารช่วยย้อมธรรมชาติ (มอร์แดนท์ธรรมชาติ)

สารประกอบน้ำหมักธรรมชาติที่ช่วยในการยึดสีและ
บางครั้งทำให้เฉดสีเปลี่ยน เช่น น้ำปูนใส น้ำด่าง
น้ำโคลน และน้ำบาดาล

น้ำปูนใส

ได้จากปูนขาวที่ใช้กินกับหมาก
หรือทำจากปูนจากการเผาเปลือกหอย
โดยละลายปูนขาวในน้ำสะอาด
ทิ้งไว้ให้ตกตะกอน จะได้น้ำปูนใสมาใช้
เป็นสารช่วยย้อมต่อไป

น้ำด่าง (น้ำขี้เถ้า)

ได้จากขี้เถ้าพืช เช่น กากมะพร้าว เป็นต้น
นำพืชมาผึ่งแดดให้หมาด จากนั้นเผาให้
เป็นขี้เถ้าสีขาว นำขี้เถ้าไปใส่ในอ่างน้ำ
กวนให้ทั่วทิ้งไว้ 4 – 5 ชั่วโมง
ขี้เถ้าจะตกตะกอน นำน้ำที่ได้ไปกรอง
ให้สะอาดแล้วจึงนำไปใช้งาน

น้ำบาดาล (น้ำสนิมเหล็ก)

จะใช้น้ำบ่อบาดาลที่เป็นสนิม
หรือนำเหล็กไปเผาไฟให้แดงแล้วนำไป
แช่ในน้ำ ทิ้งไว้ 3 วันจึงนำน้ำสนิมมาใช้ได้
น้ำสนิมจะช่วยให้สีเข้มขึ้น ให้เฉดสีเทา–ดำ
เหมือนมอร์แดนท์เหล็ก แต่ถ้าสนิมมากเกิน
ไปจะทำให้เส้นใยเปื่อยได้เช่นกัน

น้ำโคลน (เตรียมจากโคลนใต้สระ)
บ่อที่มีน้ำขังตลอดปี ใช้ดินโคลน
มาละลายในน้ำเปล่าสัดส่วนน้ำ 1 ส่วน
ต่อดินโคลน 1ส่วน
จะช่วยให้ได้โทนสีเข้มขึ้น
หรือโทนสีเทา-ดำเช่นเดียวกับน้ำสนิม

สารช่วยให้สีติด

ในการย้อมสีธรรมชาติมีการใช้สารช่วยให้สีติดเส้นด้าย
โดยสารดังกล่าวจะใช้ย้อมเส้นด้ายก่อนการย้อมสี
หรือใช้ผสมในน้ำสีย้อม

โปรตีนจากน้ำถั่วเหลือง
เพื่อช่วยในการเพิ่มโปรตีนบนเส้นด้ายทำให้
สามารถย้อมสีติดได้ดีมากขึ้น
ทางญี่ปุ่นจะชุบฝ้ายไหมด้วยน้ำถั่วเหลือง
ก่อนเสมอ โดยแช่ไว้ 1 คืน ยิ่งทำให้
สีติดมาก ในญี่ปุ่นการสีธรรมชาติทั้งหมด
แช่เส้นใยด้วยน้ำถั่วเหลืองเสมอ

เกลือแกง
จะใช้ผสมกับน้ำสีย้อม
เพื่อช่วยให้สีติดเส้นด้ายได้ง่ายขึ้น

อุปกรรณ์ในการย้อม

1

หม้อย้อมควรใช้**หม้อสแตนเลส หม้อเคลือบ**
หรือ**กระทะใบบัว** ไม่ควรใช้หม้ออะลูมิเนียม
และควรเลือกขนาดหม้อให้เหมาะสม
กับการย้อมผ้า หรือเส้นด้าย

2

ไม้กวนผ้าไม้ควรมีขนาดใหญ่พอ
ที่จะรับน้ำหนักเส้นด้ายเส้นเปียก
ในหม้อย้อมได้

3 **ห่วงที่ทำจากสแตนเลส** หรือ**ท่อพลาสติกอ่อน**
ไว้สำหรับแขวน หรือคล้องเส้นไหม/เส้นฝ้าย

4 **ถุงมือยาง เทอร์โมมิเตอร์ เขียง มีด**
ครก (สำหรับตำครั่ง) **ราว** (สำหรับตาก)

5 **กะละมัง หรือถังพลาสติก** สำหรับล้างผ้า
หรือเส้นด้ายก่อนย้อมและหลังย้อม

6 เตาไฟจะเป็น**เตาฟืน** หรือ**เตาแก๊ส**

การทำความสะอาดเส้นฝ้าย เพื่อกำจัดแว็กซ์ ไขมัน หรือสิ่งสกปรก

เส้นใยฝ้ายที่ผ่านกระบวนการต่างๆ มาก่อนการย้อมทุกครั้งควรที่จะนำมาทำความสะอาด หรือการกำจัดสิ่งที่เคลือบอยู่บนเส้นด้าย มี 2 วิธี

1 วิธีปกติ ----------

1.นำเส้นฝ้าย/ผ้าฝ้าย มาซักกับน้ำและผงซักฟอก โดยใช้ผงซักฟอก 100 กรัม ต่อฝ้ายดิบ 2 กิโลกรัม ต่อน้ำ 20 ลิตร
2. แช่ทิ้งไว้ 30-60 นาที
3. นำมาซักน้ำเพื่อล้างเอาผงซักฟอกออก

2 วิธีเพิ่มด่าง

1. ละลายผงซักฟอก (หรือใช้สบู่ซักผ้า) 50 กรัม เติมโซดาไฟ 1 ช้อนโต๊ะ และโซดาแอช 400 กรัม ในน้ำ 20 ลิตร ต่อฝ้าย 1 กิโลกรัม
2. นำฝ้ายดิบลงซักในน้ำเย็น ให้เส้นฝ้ายเปียกน้ำให้ทั่ว
3. ค่อยๆ เพิ่มความร้อนจนเดือนเบาๆ ต้มต่อไปอีกครึ่งชั่วโมง
4. นำเส้นฝ้ายขึ้นมาวางทิ้งไว้ เพื่อให้เย็นตัวลง ก่อนนำไปล้าง โดยล้างจากน้ำอุ่น ไปหาน้ำเย็น (ล้างด้วยน้ำอุ่น 60 องศาเซลเซียส ประมาณ 2-3 ครั้ง ก่อนนำไปล้างด้วยน้ำเย็นอุณหภูมิห้อง) บิดหมาดๆ และกระตุกเส้นฝ้าย 2-3 ครั้ง เพื่อให้เส้นฝ้ายเรียงตัว นำไปตากแห้ง หากยังไม่ย้อมให้เก็บไว้อย่าให้โดนฝุ่น

การเตรียมสารช่วยย้อม &สารช่วยติดสี

พืชแต่ละชนิดที่นำมาใช้ย้อมเส้นด้ายมีความสามารถในการติดสี ความคงทนต่อการขัดถูหรือความคงทนต่อแสงได้ไม่เท่ากัน ขึ้นอยู่กับองค์ประกอบทางชีวเคมีภายในของพืชและเส้นด้ายที่นำมาใช้ย้อม

จึงต้องใช้สารช่วยย้อมมาเป็นตัวช่วยในการทำให้เส้นด้ายดูดซับสีได้ดี มีความคงทนต่อแสงและการขัดถูเพิ่มขึ้น ซึ่งคุณสมบัติสารช่วยย้อมนอกจากจะเป็นสารที่ช่วยในการยึดและจับสีแล้ว บางครั้งสารช่วยย้อมยังทำให้ได้เฉดสีใหม่ที่เปลี่ยนไปจากเดิม

การใช้สารช่วยย้อมในการย้อมสี **มี 3 วิธี**

1. การใช้สารช่วยย้อมก่อนการย้อมสี
2. การใช้สารช่วยย้อมพร้อมกับการย้อมสี
3. การใช้สารช่วยย้อมหลังการย้อมสี

1 วิธีที่1

การใช้สารช่วยย้อมก่อนการย้อมสี
เพื่อให้สีติดยึดแน่นกับเส้นด้าย
และช่วยเพิ่มความคงทนของสี ทำได้โดย
การนำเส้นด้ายที่ผ่านการทำความสะอาด
แล้วไปชุบหรือต้มย้อมกับสารช่วยย้อม
ก่อนนำไปย้อมด้วยน้ำย้อมสีธรรมชาติ

สารช่วยย้อมก่อนการย้อมสีที่นิยมใช้มักเป็นพืช
ที่ให้สารฝาดหรือสารแทนนิน น้ำถั่วเหลือง เกลือแกง

สารแทนนิน ได้จากพืชที่ให้รสฝาดและขม
เช่น ใบฝรั่ง ใบยูคาลิปตัส เปลือกสีเสียด
เปลือกผลทับทิม เปลือกประดู่
ใบเหมือดแอ เป็นต้น
ซึ่งสารดังกล่าวมีคุณสมบัติช่วยให้
สีติดกับเส้นด้ายได้ดีขึ้น โดยการต้มสกัด
น้ำฝาด หรือแทนนินจากพืชดังกล่าว
แล้วนำเส้นด้ายลงไปต้มย้อมกับน้ำฝาดก่อน
จากนั้นจึงนำเส้นด้ายไปย้อมกับน้ำสีย้อมอีกครั้ง

ใบฝรั่ง

ใบยูคาลิปตัส

เปลือกประดู่

โปรตีนจากถั่วเหลือง ใช้ต้มกับเส้นด้าย ก่อนการย้อมสี เพื่อช่วยในการเพิ่มโปรตีน บนเส้นด้าย ทำให้สามารถย้อมสีติด ได้ดีมากขึ้น ทางญี่ปุ่นจะชุบฝ้ายไหม ด้วยน้ำถั่วเหลืองก่อนเสมอ โดยแช่ไว้ 1 คืน ยิ่งทำให้สีติดมาก

เกลือแกง จะใช้ผสมกับน้ำสีย้อมเพื่อช่วย ให้สีติดเส้นด้ายได้ง่ายขึ้น มักจะใช้ในกรณีที่ ต้องการย้อมสีด้วยครั่ง

2 วิธีที่2

การใช้สารช่วยย้อมพร้อมกับการย้อมสี
วิธีนี้เป็นการใส่สารช่วยย้อมลงไปในน้ำสี ทำให้เกิดเม็ดสีขึ้น จากนั้นจึงนำเส้นด้ายลงไปย้อม

3 วิธีที่3

การใช้สารช่วยย้อมหลังการย้อมสี
เป็นการนำเส้นด้ายลงไปย้อมสีก่อนแล้วจึงนำไปชุบ
หรือย้อมด้วยสารช่วยย้อมในการภายหลัง
วิธีการนี้จะช่วยทำให้เกิดเฉดสีใหม่ขึ้น

การเตรียมน้ำย้อม

1

หากวัตถุดิบที่ให้เป็นสีจากเปลือกไม้ แก่นไม้ กิ่งไม้
เช่น แก่นฝางแดง แก่นขนุน เปลือกต้นประดู่ เป็นต้น
ให้ทำการสับหรือผ่าให้เป็นชิ้นเล็กๆ

2

ชั่งเปลือก/ ชิ้นไม้ที่สับเป็นชิ้นเล็กๆ
ประมาณ 3 กิโลกรัม ใส่ลงในกะละมัง/ หม้อสแตนเลส
เติมน้ำปริมาณ 20 ลิตร แล้วแช่ค้างคืนไว้

3

นำกะละมัง/ หม้อสแตนเลส ที่แช่เปลือกไม้
ไปต้มให้เดือด ประมาณ 2 ชั่วโมง เพื่อให้สีที่อยู่ใน
เปลือก/ ชิ้นไม้ละลายออกมาให้มากที่สุด (ระหว่างต้ม
หากน้ำลดลงให้เติมน้ำลงไปให้อยู่ในปริมาณเท่าเดิม) เมื่อ
ครบเวลาใช้กระชอนตักเปลือก/ ชิ้นไม้ออก
แล้วกรองน้ำสีด้วยผ้าขาวบาง

การย้อมสี

1

นำน้ำย้อมที่ผ่านการกรองแล้ว มาตั้งไฟปานกลาง
พอร้อนมีควันไม่ถึงกับเดือด ใส่สารช่วยย้อมสี
ตามที่ต้องการ โดยการทดลองสีกันก่อน
หากต้องการใส่สารช่วยย้อม
ควรใส่ลงไปพร้อมน้ำย้อมที่ได้
โดยปริมาณการใช้สารช่วยย้อม มีดังนี้

*ถ้าต้องการใช้**น้ำปูน**เป็นสารช่วยย้อม
จะใช้ปริมาณ 1/2 ขัน
ต่อเส้นด้ายที่จะย้อม 1 กิโลกรัม
*ถ้าต้องการใช้**น้ำด่าง**เป็นสารช่วยย้อม
จะใช้ปริมาณ 2 ขัน
ต่อเส้นด้ายที่จะย้อม 1 กิโลกรัม
*ถ้าต้องการใช้**สารส้ม**เป็นสารช่วยย้อม
จะใช้ปริมาณ 50 กรัม
ต่อเส้นด้ายที่จะย้อม 1 กิโลกรัม

2

นำเส้นด้ายที่จะย้อม ที่เตรียมไว้
(ทำความสะอาดแล้ว)
ลงย้อมในน้ำสีนานประมาณ 1 ชั่วโมง
ต้องหมั่นพลิกเส้นด้ายให้ถูกน้ำย้อมเสมอกัน
ทุกๆ 10 นาที

3

นำเส้นด้ายขึ้นผึ่งให้เย็น

*ถ้าเป็น**เส้นฝ้าย/ผ้าฝ้าย**
ให้นำใส่ถุงพลาสติกปิดให้แน่น
หมักไว้ 1 คืนก่อนแล้วค่อยเอาออกมา
ซักด้วยน้ำเปล่าจนน้ำที่ล้างนั้นใส
*ถ้าเป็น**เส้นไหม**
เมื่อผึ่งให้แห้งแล้วซักด้วยน้ำเปล่า
จนน้ำที่ล้างนั้นใส

4

บิดเส้นด้ายที่ล้างสะอาดแล้วให้หมาด
กระตุกให้ตึง 2-3 ครั้ว
แล้วนำไปผึ่งในที่ร่มจนแห้ง
ถ้ายังไม่ทอควรนำไปเก็บไว้ในถุงเพื่อไม่ให้ฝุ่นเกาะ
และป้องกันสีซีด (บัญชีตารางสีย้อม)

การใช้สารช่วยย้อมหลังการย้อมสี
โดยนำเส้นด้ายไปย้อมสีก่อน
แล้วจึงนำไปย้อมกับสารช่วยย้อมภายหลัง
วิธีการนี้จะช่วยทำให้เกิดเฉดสีใหม่ขึ้น
โดยมีขั้นตอน คือ
*นำเส้นด้าย/ผ้า ที่ผ่านการย้อมสี
ที่บิดให้หมาดแล้วกระตุก 2-3 ครั้ง
จึงนำมาขยำในน้ำสารช่วยย้อม
เวลาใช้ขึ้นอยู่กับว่าต้องการสีเข้ม
หรือสีจาง โดยทั่วไปประมาณ 15-30 นาที
แต่ถ้าเป็นแทนนินจากพืช
จะใช้เวลาน้อย เช่น การย้อมฝาง
แล้วนำมาย้อมต่อในน้ำผลมะเกลือ
จะใช้เวลาประมาณ 1 นาที
จะเปลี่ยนจากสีชมพูเป็นสีบานเย็น
นานกว่านี้จะเป็นสีมืด

*บิดเส้นด้าย/ผ้า ให้หมาด
กระตุก 2-3 ครั้ง แล้วผึ่งให้แห้ง

*นำเส้นด้าย/ผ้า ที่ผึ่งแห้งแล้ว
มาซักในน้ำสะอาดจนน้ำใส
แล้วนำไปสะบัดโดยใช้แขนสองข้าง
ดึงเส้นด้ายแล้วกระตุก 2-3 ครั้ง
นำไปตากในที่ร่ม (เส้นไหม) หรือ
กลางแดด (เส้นฝ้าย)

ประวัติวิทยากร

ชื่อ นามสกุล
ภาษาไทย : ผู้ช่วยศาสตราจารย์ไพโรจน์ วรพจน์พรชัย
ภาษาอังกฤษ : ASST.PHAIROT VORAPOJPORNCHAI
ตำแหน่งปัจจุบัน
อาจารย์ประจำหลักสูตรสิ่งทอและเครื่องประดับ
หน่วยงาน มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา เชียงใหม่
สถานที่ติดต่อ 128 ถ.ห้วยแก้ว ต.ช้างเผือก อ.เมือง เชียงใหม่
เบอร์โทรศัพท์มือถือ 0897554269
อีเมล์ PHAIROT4543@YAHOO.CO.TH

ประวัติการศึกษา

ระดับ ปริญญาโท
สถานศึกษา มทร.กรุงเทพ
ปี พ.ศ. 2552
วุฒิที่ได้รับ/วิชาเอก วท.ม.สิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม

ระดับ ประกาศนียบัตรบัณฑิต
สถานศึกษา สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล ธัญบุรี
ปี พ.ศ. 2542
วุฒิที่ได้รับ/วิชาเอก วศ.บ. การจัดการอุตสาหกรรมสิ่งทอ

ระดับ ปริญญาตรี
สถานศึกษา สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล ธัญบุรี
ปี พ.ศ. 2538
วุฒิที่ได้รับ/วิชาเอก ศษ.บ. หัตถกรรมทอ ย้อม

ประสบการณ์ด้านการพัฒนาคุณภาพผลิตภัณฑ์ชุมชน

- พ.ศ. 2559
- ประสบการณ์ด้านการพัฒนาคุณภาพผลิตภัณฑ์ชุมชน

หัวหน้าโครงการ “โครงการยกระดับผลิตภัณฑ์หนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ (OTOP) ให้มีศักยภาพทางตลาดด้วยวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และนวัตกรรม ประเภทผ้าและเครื่องแต่งกาย และของใช้ ของตกแต่ง และของที่ระลึก พื้นที่ภาคเหนือ ประจำปี พ.ศ. 2559”

- พ.ศ. 2560
- ประสบการณ์ด้านการพัฒนาคุณภาพผลิตภัณฑ์ชุมชน

ที่ปรึกษา “โครงการพัฒนาและยกระดับผลิตภัณฑ์ OTOP ด้วยวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และนวัตกรรม ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2560 ประเภทผ้าและเครื่องแต่งกาย จังหวัดเชียงใหม่ เชียงราย และแม่ฮ่องสอน”

- พ.ศ. 2561
- ประสบการณ์ด้านการพัฒนาคุณภาพผลิตภัณฑ์ชุมชน

หัวหน้าโครงการ หมู่บ้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี : หมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ตามวิถีชุมชน “ม่อนล้านโมเดล”

ประสบการณ์การทำงาน

- พ.ศ. 2538–ถึงปัจจุบัน
- ประสบการณ์การทำงาน

อาจารย์ประจำหลักสูตรสิ่งทอและเครื่องประดับ

ประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานวิจัย ทั้งภายในและภายนอกประเทศ

1.ผู้อำนวยการแผนงานวิจัย : –

2.หัวหน้าโครงการวิจัย :

– การพัฒนาผ้าพื้นเมืองด้วยการย้อมและพิมพ์

– โครงการพัฒนาเส้นด้ายขนแกะด้วยกระบวนการย้อมสีสิ่ง ทอ, 2551

- ผู้ร่วมงานวิจัย :

– โครงการพัฒนาเส้นด้ายผสมด้วยเส้นใยฝ้ายและเส้นใย ขนแกะ, 2551 :มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา

- งานวิจัยที่ทำเสร็จแล้ว :

–โครงการพัฒนาเส้นด้ายขนแกะด้วยกระบวนการย้อมสีสิ่ง ทอ, 2551 :
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา

–โครงการพัฒนาผ้าทอพื้นเมืองด้วยเทคนิคการพิมพ์สเตนซิลบนเส้นด้ายยืน, 2553 : มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา

–การพัฒนาผ้าทอมือพื้นเมืองเพื่อต่อต้านและยับยั้งเชื้อแบคทีเรีย, 2553 : มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา

ประวัติวิทยากร

ชื่อ-สกุล (ไทย) นางสาวนันท์นภัส ไชยสวัสดิ์
ชื่อ-สกุล(อังกฤษ) MISS NANNAPHAT CHAISAWAT
สถานที่ทำงาน ศูนย์ส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอพร้าว
สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (กศน.) เชียงใหม่
ตำแหน่งงาน ครู กศน.ตำบลเวียงพร้าว อ.พร้าว จ.เชียงใหม่
เบอร์โทรศัพท์ 097-0427925, 084-3680428.
E-MAIL ANNCHAISAWAT.2560@GMAIL.COM
ประวัติการศึกษา

- 2562 ปัจจุบันกำลังศึกษาระดับปริญญาโทหลักสูตรพัฒนาภูมิสังคมอย่างยั่งยืน มหาวิทยาลัยแม่โจ้ โดยได้รับทุนจากมูลนิธิชัยพัฒนา
- 2554 ประกาศนียบัตรบัณฑิต (หลักสูตรและการสอน). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- 2549 ปริญญาตรี. ศิลปศาสตรบัณฑิต (สื่อสารมวลชน) มหาวิทยาลัยรามคำแหง

ผลงาน
1. การพัฒนาผลิตภัณฑ์ถั่วเน่าชนิดแผ่นให้เป็นถั่วเน่าชนิดผงปรุงรส ด้วยกระบวนการจัดการเรียนการสอน STEM+C
2. การพัฒนาผลิตภัณฑ์ถั่วเน่าชนิดแผ่นให้เป็นถั่วเน่าชนิดผงปรุงรสด้วยกระบวนการจัดการเรียนการสอน STEM+C ได้รับการคัดเลือกจากสถาบันพัฒนาการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยภาคเหนือ นำเสนอผลงานในรูปแบบการนำเสนอด้วยวาจา (ORAL PRESENTATION)

และการนำเสนอด้วยโปสเตอร์ (POSTER PRESENTATION) ในงานสัมมนาวิชาการเพื่อพัฒนางานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยในเขตภาคเหนือ ระหว่างวันที่ 20-21 กรกฎาคม 2560

3. วิทยากรบรรยายกระบวนการทำงาน "โครงการม่อนล้านโมเดล" ตลอดจนกระบวนการในการร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้การพัฒนาชุมชนโดยใช้หลักการ PBL แก้ไขและพัฒนาด้วย STEM+C ภายใต้แนวทางของ PDCA โครงการ "การแลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อพัฒนางานบริการวิชาการ" ประจำปีงบประมาณ 2562 ระหว่างวันที่ 6 – 8 มีนาคม 2562 ณ สถานีพัฒนาการเกษตรตามพระราชดำริ ดอยม่อนล้าน อำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่

4. วิทยากรประชุมวิชาการระดับชาติด้านอุตสาหกรรมท่องเที่ยวและการบริการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลแห่งประเทศไทย พ.ศ.2562 นวัตกรรม4.0 เพื่อพัฒนาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวและบริการอย่างยั่งยืน 25-26 กุมภาพันธ์ 2562

5. ผู้ดูแลศูนย์ถ่ายทอดวิทยาศาสตร์ ทคโนโลยีและนวัตกรรม ประจำตำบลเวียง อำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่

6. พัฒนากระบวนการจัดการเรียนการสอน STEM+C ภายใต้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ "ชุมชนตำบลเวียง ชุมชนแห่งการเรียนรู้การเกษตรและการแปรรูปผลลิตทางการเกษตร"

7 พัฒนากระบวนการจัดการเรียนการสอน STEM+ C โครงการแปรรูปและพัฒนาผลิตภัณฑ์จากถั่วเน่า

8. วิทยากรกระบวนการจัดการเรียนการสอน STEM+C และการพัฒนาระบบบริหารจัดการชุมชนแห่งการเรียนรู้ กศน.อำเภอจอมทอง อำเภอจอมทอง จังหวัดเชียงใหม่

9. พัฒนาระบบการบริหารจัดการ/วิทยากรการบริหารจัดการขยะชุมชนแบบมีส่วนร่วม อำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่

10. วิทยากรให้ความรู้การบริหารจัดการขยะชุมชนแบบมีส่วนร่วม กศน.อำเภอแม่วาง อำเภอแม่วาง จังหวัดเชียงใหม่
11. วิทยากรอบรม "การบริหารจัดการขยะครัวเรือนชุมชน" โรงเรียนผู้สูงอายุตำบลป่าตุ้ม อำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่
12. วิทยากรการพัฒนาระบบบริหารจัดการชุมชนแห่งการเรียนรู้ด้านการท่องเที่ยว อำเภอขุนยวม จังหวัดแม่ฮ่องสอน
13. วิทยากรอบรม "การเพิ่มมูลค่าของสินค้าชุมชน" ONIE ONLINE COMMERRCE CENTER (OOCC) สำนักงาน กศน.จังหวัดเชียงใหม่
14. วิทยากรอบรม "การวัดผลประเมินผลโครงการด้วยเครื่องมือ ONLINE" เทศบาลตำบลเวียงพร้าว อำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่
15. วิทยากรครูบัญชีชาวบ้าน "อบรมการส่งเสริมการทำบัญชีครัวเรือน" เทศบาลตำบลป่าไหน่/เทศบาลตำบลป่าตุ้ม/เทศบาลตำบลเวียง /องค์การบริหารส่วนตำบลสันทราย อำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่
16.ร่วมนำเสนอข้อมูลการดำเนินงาน "ม่อนล้านโมเดล" เสนอต่อการประชุมคณะกรรมการประสานงานการขับเคลื่อนและขยายผลโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ในการประชุมคณะกรรมการขับเคลื่อน วทน. จังหวัดเชียงใหม่ ครั้งที่ 1/2562
17. ร่วมนำสนอโครงการ "ม่อนล้านโมเดล"ที่เป็นตัวแทนของภาคเหนือ ที่ใช้วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและนวัตกรรมมายกระดับคุณภาพชีวิตชุมชน ผ่านงานการศึกษาเพื่ออาชีพบนพื้นที่สูง มานำเสนอผลการดำเนินงานให้ท่านนายกรัฐมนตรี พลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา รับฟังในการเปิดโครงการ "การพัฒนาหมู่บ้านและชุมชนอย่างยั่งยืน โดยศาสตร์พระราชาตามแนวประชารัฐ" ในบูธของกระทรวงวิทยาศาสตร์

18. ร่วมกันนำเสนอผลการดำเนินงานโครงการ "ม่อนล้านโมเดล" ให้กับนางสุวรรณี คำมั่น เลขานุการรัฐมนตรีว่าการ กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, นายปฐม สวรรค์ปัญญาเลิศ รองปลัดกระทรวงวิทยาศาสตร์
และเทคโนโลยี และนายกฤษณ์ ธนาวณิช รองผู้ว่าราชการจังหวัดเชียงใหม่ ในงานมหกรรมวิทยาศาสตร์สู่ภูมิภาค ภาคเหนือ ณ ศูนย์ประชุมและแสดงสินค้านานาชาติ เฉลิมพระเกียรติ 7 รอบ พระชนมพรรษา
19. วิทยากรการพัฒนาศักยภาพ ครู อสวท ด้วยวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และนวัตกรรม รุ่นที่ 1 ระหว่างวันที่ 25-27 กรกฎาคม 2560
20. ร่วมการประชุมเชิงปฏิบัติการการจัดทำแผนปฏิบัติการ วทน. สู่ภูมิภาคะภาคเหนือ ประจำปีงบประมาณพ.ศ.2561-2564 ครู อสวท. ณ โรงแรมแกรนด์วิว เชียงใหม่ ระหว่างวันที่ 29-30 มิถุนายน 2560
21. นำชุมชนเข้ารับรางวัลหมู่บ้านยอดเยี่ยมในการในการใช้ วทน.พัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้าลาหู่ชี บ้านขอนม่วง อำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่ เป็นงานที่พัฒนาและสร้างรายได้ให้กับชุมชนบนพื้นที่สูง และส่งเสริมความรู้ให้ชุมชนทำบัญชีครัวเรือนในบทบาท "ครูบัญชีชาวบ้าน" ใน "โครงการออมสินยุวภัฒน์รักษ์ถิ่น"
22. เป็นกรรมการภายนอกร่วมประเมินสอบป้องกันตรวจงานโครงงานนักศึกษาชั้นปีสุดท้าย. หลักสูตรสิ่งทอและเครื่องประดับ. มทร.ล้านนา เชียงใหม่

QR-CODE